

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการวิจัยเรื่อง "การสอนศิลปะกรรมในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง" ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่ครูและนักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงได้ประสบอยู่ ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูและความต้องการเกี่ยวกับวิชาศิลปะกรรมของนักเรียนอาชีวศึกษา ทั้งนี้เพื่อที่จะใช้ผลของการวิจัยเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรแบบเรียนและการเรียนการสอนวิชาศิลปะกรรมให้เหมาะสมตามความต้องการของนักเรียนโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง

วิธีดำเนินงาน ผู้วิจัยได้กำหนดโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงที่ใช้ในการวิจัย 16 แห่งในนครหลวงกรุงเทพมหานคร เป็นครูทั้งหมดที่สอนวิชาศิลปะกรรมจำนวน 20 คน และนักเรียน 400 คน โดยสุ่มจากตัวอย่างประชากรในทุกโรงเรียนตามที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบและแบบตอบเสรี คำตอบที่ได้นำมาวิจัยมีจำนวนทั้งสิ้น 420 ชุด ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนใหญ่ผู้วิจัยคิดเป็นร้อยละและนำเสนอในรูปแบบตาราง

ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับครูและนักเรียนอาชีวศึกษา

ครูศิลปะกรรมที่ตอบแบบสอบถามเป็นครูในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงในนครหลวงกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 20 คน เป็นชาย 9 คน หญิง 11 คน มีอายุเฉลี่ย 43 ปี มีประสบการณ์ในการสอนเฉลี่ย 13 ปี มีชั่วโมงเฉลี่ยในการสอนศิลปะกรรม 9.5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ครูที่สอนศิลปะกรรมมีวุฒิปริญญาเพียงร้อยละ 30.00 แต่ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 90.00 ชอบสอนวิชาศิลปะกรรมโดยอ้างว่าเป็นวิชาที่เป็นประโยชน์ต่อการนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ครูมักใช้เวลาว่างในการเตรียมการสอนและตรวจงาน ในการสอนครูส่วนใหญ่ได้ตั้งความ

มุ่งหมายไว้เกือบทุกครั้ง และเน้นทางคำนำให้นักเรียนนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้

นักเรียนที่ตอบแบบสอบถามจากโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง 16 แห่ง จำนวน 400 คน เป็นชาย 200 คน หญิง 200 คน มีอายุเฉลี่ย 19 ปี กำลังเรียนอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5-6 นักเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงส่วนใหญ่จำนวนร้อยละ 85.00 ไม่ชอบเรียนวิชาศีลธรรม โดยให้เหตุผลว่าเป็นวิชาที่ล้าสมัยไม่สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพได้ นักเรียนจึงเสนอให้เรียนวิชาเฉพาะ ซึ่งเป็นวิชาชีพแทนในชั่วโมงศีลธรรม จะเห็นว่านักเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงส่วนใหญ่มองไม่เห็นคุณค่าของวิชาศีลธรรม

2. หลักสูตร ประมวลการสอนและแบบเรียน

หลักสูตรครูส่วนใหญ่เห็นว่าเนื้อหาเหมาะสมแล้ว แต่ควรจะได้เพิ่มเวลาเรียนขึ้นเป็นสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง เพื่อให้เวลาเรียนได้สอดคล้องกับเนื้อหาตามหลักสูตร แต่ นักเรียนเห็นว่าหลักสูตรควรจะได้ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงในแง่ที่จะเรียนแล้วนำไปใช้ประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น เช่นควรจะให้เรียนธรรมะ และพุทธภาษิตเพิ่มขึ้น ส่วนพุทธประวัติควรจะคัดตอนออกไปเพราะซ้ำกับหลักสูตรในชั้นต้น ๆ ส่วนเวลาเรียนนักเรียนเห็นว่าเหมาะสมแล้ว แต่ควรจะมีจุดเรียนตอนเช้า

ประมวลการสอนและแบบเรียน ส่วนใหญ่ใช้ทั้งประมวลการสอนและแบบเรียนของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่ใช้แบบเรียนนอกเหนือไปก็คือแบบเรียนของนายแปลก สนธิรักษ์ ซึ่งกรมวิชาการอนุญาตให้ใช้

3. ปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอน กิจกรรมการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร อุปกรณ์ และการวัดผล

ครูส่วนใหญ่ยังคงสอน โดยการบรรยายหรืออธิบายนอกจากนั้นยังสอนแบบให้นักเรียนอ่านตามตำราเรียนพร้อม ๆ กัน ส่วนวิธีให้อภิปราย ค้นคว้าจากห้องสมุดยังมีจำนวนน้อยมาก

กิจกรรมการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรยังมีน้อยมาก นักเรียนร้อยละ 80.00

เห็นคว่าไม่เคยจัดกิจกรรมเลย กิจกรรมที่จัดบ้างเป็นครั้งคราวเช่นการประกอบศาสนพิธีที่โรงเรียนเช่น วันไหว้ครู วันขึ้นปีใหม่

อุปกรณ์การสอน ครูสอนศีลธรรมมีน้อยมากโดยให้เหตุผลว่าทางโรงเรียนมีอุปกรณ์น้อยและถ้าสร้างอุปกรณ์ก็จะต้องใช้เงินส่วนตัว ดังนั้นจึงไม่ค่อยได้ใช้อุปกรณ์ช่วยในการสอนศีลธรรม

การวัดผล ในการวัดผลครูไม่ได้วัดผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการสอน เพราะครูวัดผลโดยมุ่งด้านความจำเนื้อหาเป็นจำนวนร้อยละ 87.00 การเก็บคะแนนก็ถือตามโรงเรียนกำหนดดังนั้นจึงวัดผลจากเนื้อหาเพื่อเก็บคะแนน ส่วนความประพฤติของนักเรียนไม่มีผลต่อคะแนนวิชาศีลธรรม

4. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเกี่ยวกับการสอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องและอุปสรรคต่าง ๆ ตลอดจนปรับปรุงการเรียนการสอนวิชานี้ คือ

ครู

ก. ครูผู้สอนศีลธรรมตามที่นักเรียนต้องการคือ ครูที่มีวิธีการสอนดี มีบุคลิกลักษณะดี และมีความรู้ดี ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะว่าครูศีลธรรมควรประกอบด้วยคุณลักษณะที่สำคัญดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ในวิชาศีลธรรมอย่างกว้างขวาง และมองเห็นคุณค่าของวิชานี้เป็นอย่างดี
2. เป็นผู้ที่วางตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนได้ทั้งในด้านความประพฤติและบุคลิกภาพ
3. เป็นผู้ที่มีอารมณ์ขันบ้างในระหว่างที่สอน และไม่เข้มงวดกวดขันกับนักเรียนมากเกินไป

4. เป็นผู้ที่มีความใจกว้างขวาง ยอมรับฟังความคิดเห็นคนอื่นอย่างมี

เหตุผล

ข. วิธีการสอน เนื่องจากครูส่วนใหญ่ยังคงใช้วิธีการสอนแบบบรรยายหรืออธิบาย อันเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผลการเรียนไม่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะเกี่ยวกับวิธีการสอนดังนี้

1. ในการสอนครูจะต้องชี้แจงให้นักเรียนเห็นความสำคัญของวิชาที่ลัทธิธรรมตั้งแต่ชั่วโมงแรกพร้อมทั้งบอกถึงระเบียบการเรียนและการวัดผลของวิชานั้นด้วย
2. ครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการค้นคว้าหาความรู้ได้โดยใช้วิธีการสอนที่แตกต่างสลับกันให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่จะเรียน
3. ในการสอนครูควรสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นแบบประชาธิปไตย โดยให้นักเรียนมีโอกาสซักถามแสดงความคิดเห็นได้ตามสมควร
4. ครูพยายามสอนโดยการจัดกิจกรรมการสอนต่าง ๆ ในแต่ละชั่วโมง นอกจากนี้ควรจะมีอุปกรณ์การสอนประกอบการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องเช่นสอนพุทธประวัติควรมีแผนที่ประกอบ
5. ในการสอนครูต้องไม่ยึดตำราเรียนเป็นคัมภีร์แต่เพียงเล่มเดียว ควรจะได้อ่านจากหนังสือประกอบอื่น ๆ มาเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รับความรู้ที่กว้างขวางและลึกซึ้ง

ค. อุปกรณ์การสอน ปัญหาสำคัญคือในโรงเรียนมีอุปกรณ์การสอนวิชาที่ลัทธิธรรมน้อยมาก กังนั้นในการสอนวิชานี้จึงไม่ค่อยใช้อุปกรณ์การสอนประกอบเลย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังนี้

1. ครูผู้สอนควรจะชวนจัดหาอุปกรณ์การสอนมาประกอบบทเรียน โดยการสร้างขึ้นเอง เช่น แผนที่ หรือโดยการติดต่อขอจากหน่วยราชการและสถานทูตต่าง ๆ นอกจากนี้อาจจะรวบรวมภาพที่เกี่ยวข้องกับบทเรียนไว้เรื่อย ๆ เพื่อไม่ต้องลงทุนมาก

ง. กิจกรรม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเห็นว่าในการสอนครูมักจะไม่ค่อยจัดกิจกรรม
เลย ดังนั้นควรจะได้จัดกิจกรรมในการสอนวิชาศีลธรรมบ้าง โดย

1. ควรจะจัดกิจกรรมการสอนด้วยการให้นักเรียนได้ร่วมกันอภิปรายแสดง
ความคิดเห็น แก่ปัญหาต่าง ๆ หรือเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายบ้างเป็นครั้งคราว

2. ควรจัดชุมนุมที่ส่งเสริมศีลธรรมจรวิทยา เช่น ชุมนุมจริยศึกษา ชุมนุม
ยุวพุทธ ชุมนุมวัฒนธรรม ขึ้น โดยมีครูผู้สอนศีลธรรมเป็นผู้ให้คำแนะนำแก่นักเรียน

3. ควรจะได้พานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่บ้าง เช่น ไปร่วมศาสนพิธีที่วัด
ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา

4. ในการจัดกิจกรรมควรพยายามชักจูงให้นักเรียนเข้าร่วมในกิจกรรม
มากที่สุด เช่น อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของชุมนุมยุวพุทธในการประชุมนักเรียนทั้งหมด อธิบายถึง
ประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมเหล่านี้ เป็นต้น

5. ครูควรนำเหตุการณ์ประจำวัน (Current events) เข้ามาสอน
ในชั้นเรียนให้นักเรียนเห็นตัวอย่างในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงซึ่งจะทำให้คุณค่าของวิชาศีลธรรม
อย่างแท้จริง

จ. การวัดผล ผู้วิจัยมีความเห็นว่าในด้านการวัดผลควรจะได้วัดผลในแง่พฤติกรรม
ของนักเรียนด้วย เพราะครูส่วนมากวัดผลด้วยการให้จำเนื้อหาเท่านั้น คะแนนที่ครูถือว่าเป็นสำคัญ
เป็นคะแนนจากข้อทดสอบเท่านั้น ดังนั้นในการวัดผลศีลธรรมครูควรคำนึงในแง่พฤติกรรมศีลธรรม
จรวิทยาของนักเรียนเป็นส่วนประกอบด้วย นอกจากนี้การวัดผลครูควรจะได้ทำอย่างสม่ำเสมอ
หลักเกณฑ์ในการวัดผลที่แน่นอน เพื่อที่จะให้นักเรียนได้รู้ถึงความสามารถของตนเองและพฤติกรรม
ที่ถูกต้อง นอกจากนี้ครูผู้สอนศีลธรรมควรจะได้เข้าอบรมเกี่ยวกับกาวัดผลบ้าง

อนึ่ง ครูทุกคนควรให้ความร่วมมือในการอบรมศีลธรรมจรวิทยาแก่นักเรียนในทุก
โอกาสที่จะทำได้ และควรทบทวนเรื่องความประพฤติของนักเรียนร่วมกับครูวิชาศีลธรรม

นักเรียน จากการวิจัยพบว่านักเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงส่วนใหญ่ไม่ชอบเรียน
วิชาศีลธรรม ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. นักเรียนควรจะได้ตระหนักถึงความสำคัญของจริยศึกษา และควรจะมีทัศนคติ
ที่ดีต่อวิชาศีลธรรม เพราะเป็นวิชาที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้
 2. นักเรียนพยายามที่จะศึกษาค้นคว้าหาความรู้รอบตัวอยู่เสมอ
 3. นักเรียนพยายามฝึกแก้ปัญหาโดยการใช้เหตุผลและผล
 4. เมื่อมีข้อสงสัยใด ๆ ควรพยายามแสวงหาคำตอบทันที
 5. พยายามนำความรู้จากบทเรียนศีลธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้มากที่สุด
- ผู้บริหาร โรงเรียน เป็นบุคคลสำคัญในการจัดการศึกษาในโรงเรียน ผู้วิจัยจึงขอ
เสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนควรจะทำให้ความสำคัญของวิชาศีลธรรมเท่าเทียมกับวิชา
อื่น ๆ ในหลักสูตรอาชีวศึกษา โดยจัดครูที่มีคุณวุฒิทางวิชานี้โดยตรง เข้าสอนวิชาศีลธรรม
2. ผู้บริหาร โรงเรียนควรจัดซื้อหนังสือที่เกี่ยวกับศาสนา วัฒนธรรมประเพณี
และจริยศึกษา ตลอดจนอุปกรณ์การสอนมาไว้ในห้องสมุด และควรให้ความสะดวกแก่ครูและ
นักเรียนในการหยิบยืมไปใช้
3. ควรจะส่งเสริมให้ครูที่สอนศีลธรรมไปรับการอบรมเกี่ยวกับการประชุม
คานจริยศึกษาซึ่งจัดทำเป็นประจำทุกปี
4. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูใดคนคว่าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เช่น อนุญาต
ให้ไปศึกษาต่อ

กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งนับว่ามีบทบาทสำคัญที่สุดในการปรับปรุงประสิทธิภาพ
ทางการเรียนการสอนวิชาศีลธรรม ผู้วิจัยมีความคิดเห็นดังนี้

1. ควรแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรวิชาศีลธรรมใหม่ให้เหมาะสมกับนักเรียนอาชีวศึกษา
อาทิเช่น การเพิ่มเนื้อหาที่จะส่งเสริมการออกไปประกอบอาชีพในอนาคต

2. ควรปรับปรุงแบบเรียนวิชาศีลธรรม ในรูปเล่มการพิมพ์ และภาพประกอบและควรจัดปรับปรุงอยู่เสมอ
3. ควรส่งเสริมให้บุคคลภายนอกได้เขียนตำราเรียนและหนังสือประกอบการเรียนวิชาศีลธรรม โดยจัดให้มีการประกวดแบบเรียนหรือจัดให้แปล โดยให้ทุนอุดหนุน
4. ควรเผยแพร่ความรู้ใหม่ ๆ วิธีการสอนใหม่ ๆ และการใช้อุปกรณ์การสอน โดยมีหน่วยศึกษานิเทศก์ออก เผยแพร่ และสาธิตการสอนศีลธรรม เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ครูจริยศึกษา
5. ควรเน้นให้ครูสายอาชีพศึกษาชั้นสูง เห็นความสำคัญของวิชาศีลธรรมอย่างแท้จริง และนำมาถ่ายทอดให้กับนักเรียนอาชีพศึกษาชั้นสูง

สถาบันฝึกหัดครูควรจะได้จัดปรับปรุงสิ่งเหล่านี้คือ

1. ควรปรับปรุงคุณภาพของนักเรียนฝึกหัดครูที่จะออกไปสอนวิชาศีลธรรม โดยการเพิ่มเนื้อหาวิชาศีลธรรมในหลักสูตรฝึกหัดครู และจัดให้นักเรียนฝึกหัดครูมีประสบการณ์เพิ่มขึ้นทั้งในแง่ปัญหาการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมในโรงเรียนอาชีพศึกษาชั้นสูง
2. ควรนำวิธีการสอนแนวใหม่ ๆ และนำมาฝึกหัดให้นักเรียนฝึกหัดครู เพื่อจะได้ออกไปสอนวิชาศีลธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรจะได้นำผลการวิจัยเกี่ยวกับศีลธรรมในแง่เนื้อหา วิธีการสอนกิจกรรมและการวัดผลนำมาใช้ในการปรับปรุง โปรแกรมฝึกหัดครู

หน่วยศึกษานิเทศกรมอาชีพศึกษา ควรเป็นศูนย์กลางเพื่อให้ความช่วยเหลือครูในด้านการสอนศีลธรรม เช่น จัดอบรมครูผู้สอนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา และวิธีสอนตลอดจนการสร้างและการใช้อุปกรณ์ให้เหมาะสมกับบทเรียน นอกจากนี้ควรแนะนำแหล่งวิชาการและวัสดุอุปกรณ์การสอนศีลธรรม

ผู้ปกครองควรให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนโดยการเอาใจใส่ดูแลนักเรียนทั้งในด้านการเรียนและความประพฤติ ตลอดจนการปฏิบัติตนตามประเพณีนิยมและวัฒนธรรมไทย

องค์กรและสถาบันทางสังคมต่าง ๆ เช่น สื่อสารมวลชน วัด พุทธสมาคม ควรถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกันกับโรงเรียนในการส่งเสริมให้เยาวชนไทยมีศีลธรรมอันดีงาม

อย่างสม่ำเสมอ เช่น ควรจะจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมศีลธรรมจรรยาจักษาศาสตร์ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา

ขอเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยต่อไป

1. ควรจะไ้ศึกษาถึงปัญหาการสอนวิชาศีลธรรมให้ละเอียดเป็นค่าน ๆ ไป เช่น การใช้อุปกรณ์การสอน วิธีสอน และการวัดผล
2. ควรจะไ้วิเคราะห์แบบเรียนวิชาศีลธรรมเพื่อให้ทราบถึงลักษณะดีและข้อบกพร่องของหนังสือแบบเรียนที่ใช้อยู่ในขณะนี้
3. ควรมีการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนวิชาศีลธรรมของนักเรียนที่ใช้แบบเรียนซึ่งมีผู้แต่งแตกต่างกัน
4. ควรมีการวิเคราะห์ถึงความประพฤตินักเรียนในโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาลและโรงเรียนเอกชน
5. ควรจะไ้วิจัยการเรียนการสอนศีลธรรมในภาคอื่น ๆ นอกเขตนครหลวงกรุงเทพมหานคร
6. เพื่อให้การวิจัยได้ผลอย่างถูกต้องแน่นอน ควรจะไ้เครื่องมือในการวิจัยอย่างอื่นบ้าง เช่น การสัมภาษณ์วิธีการสังเกต
7. ควรจะไ้ศึกษาถึงการสอนจริยศึกษาแก่เยาวชนของต่างประเทศ หรือเปรียบเทียบในค่านแบบเรียนเกี่ยวกับจริยศึกษาระหว่างของไทยกับต่างประเทศ